

[Handwritten signature]

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊАЊЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ

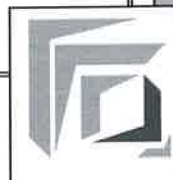
Пријавно:	02.09.2014		
Орг. единица:	Брод	Принтер	Вредност:
02	12/106		

Администратор:	0904
Ролна единица:	ТРАНСКО
02.09.14	<i>[Handwritten mark]</i>



Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 25 став 2 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/2010, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13 и 41/2014) министерот за образование и наука ја утврди наставната програма по предметот *јазик и култура на Бошњаци* за VIII одделение, на деветгодишното основно воспитание и образование

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО



НАСТАВНА
ПРОГРАМА

ЈАЗИК И КУЛТУРА НА БОШЊАЦИТЕ

Скопје, јуни 2014 година

ДЕВЕТОДИШНО ОСНОВНО
ОБРАЗОВАНИЕ

VIII ОДДЕЛЕНИЕ



I. ВОВЕД

Наставата по предметот Јазик и култура на Бошњаците им овозможува на учениците од VI до IX одделение продилабочување, проширување и синтетизирање на добиените знаења и способности за примена на босанскиот јазик во сите видови комуникација, како и интерес за историскиот развој на босанскиот јазик. Преку наставата по Јазик и култура на Бошњаците се усовршуваат вештините на учениците за слушање, читање, доживување и толкување на литературните текстови, за истражување, творење, писмено и усно изразување на стандарден босански јазик.

Предмет Јазик и култура на Бошњаците создава основа за примена на добиените знаења за стандарднојазичната норма и игра многу значајна улога во остварувањето на воспитниот процес, преку литературните и другите текстови, во смисла на естетската, етичката, социјалната, националната и другите компоненти што го сочинуваат воспитно-образовниот курикулум.

Според наставниот план за предметот јазик и култура на Бошњаците се планирани по 2 часа неделно, односно 72 наставни часа годишно.

Наставниот предмет Јазик и култура на Бошњаците во наставниот план има статус на избран наставен предмет.

Назив на наставниот предмет: *јазик и култура на Бошњаците*

Вид на основно образование: деветгодишно основно образование

Број на часови на наставниот предмет:

- Број на часови неделно: 2 часа
- Број на часови годишно: 72 часа

Статус на наставниот предмет: Изборен предмет



II. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ОД VIII ДО IX ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да усвојува знаења за потеклото, развојот и карактеристиките на босанското писмо и босанскиот јазик,
- да се оспособува за разликување правилна употреба на членот кај именките,
- да се оспособува за разликување правилна употреба на падежките и падежните форми,
- да се оспособува за разликување на заменките во реченицата,
- да се оспособи да ги усогласува придавките со именлите (род, број и член),
- да се оспособува за препознавање на различните граматички категории кај глаголите и простите глаголски форми,
- да ги препознава различните видови реченици според содржината (расказни, прашални и одречни),
- да се оспособува да прераскажува прочитан текст, гледана ТВ емисија или театарска представа,
- развивање на свеста за сопствениот идентитет и карактеристиките на Бошњаците во Р.М.,
- да се запознаваат и да ги афирмираат вредностите на својата култура, обичаи и начин на живеење,
- да препознаваат и компарираат сличности и разлики во однос на народите со кои живеат на ниво на јазик и култура,
- да се запознае со важноста на интеркултурниот дијалог и почитување на различноста,
- да развива чувство за припадност кон Република Македонија, бошњачкиот народ и почит кон другите култури.



III. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ ВО VIII ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученицката:

- да развива интерес и знаење за првите писмени споменици од историјата на Бошњациите,
 - систематско проширување на знаењата за современиот босански стандарден јазик,
 - систематско, содржинско богатење и проширување на лексичкиот фонд на мајчиниот јазик,
 - развивање на способностите за точно и јасно искажување,
 - нагатамошно развивање на способностите за усно и писмено изразување,
 - богатење на речникот со нови зборови од босанскиот јазик,
 - развивање на чувството за стилска употреба на лексичкиот фонд,
 - запознавање на учениците со книжевните дела со трајна уметничка вредност од бошњачкото книжевно наследство како и од другите народи во Р. Македонија и светот,
 - оспособување на учениците за самостојно критичко мислење и вреднување на книжевните текстови и негување на смислата за убавото низ анализа и избор на тие текстови,
 - усвојување на основни и стручни поими од лингвистиката, теорија на книжевноста и уметноста воопшто,
 - да се запознава со елементи од бошњачката традиција и култура,
 - оспособување на учениците да во своите знаења за јазикот и книжевноста вметнат и знаења од други видови современи видови,
- комуникација (ТВ, компјутери, интернет и др.).



КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Програмско подрачје: ЈАЗИК (26 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученкот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се запознае со развојот на босанскиот стандарден јазик до XX век • Да се запознае со основните наречја на 	<ul style="list-style-type: none"> • Развој на писменоста во турско доба • Писменоста со арабица • Развој на писменоста на латиница 	<ul style="list-style-type: none"> • Арабица • Беговица • Алхамидо книжевност • Латиница 	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби со читање и запознавање на историските податоци за развојот на босанскиот јазик во турско доба • Вежби со читање на примероци на текстови од значајни книжевни творци од босанско – турско доба. (М.М.Башескија, Мехмед-бег Капетановиќ Љубушак)
Фонетика			
<ul style="list-style-type: none"> • Да ги разликува промените на рефлексите <i>џе, је</i> и <i>е</i> • Да ги забележи промените со продолжување на кратко <i>је</i> и кратење на долгото <i>џе</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Изговор: Икавски Ијекавски Екавски 	<ul style="list-style-type: none"> • Икавски ијекавски екавски 	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби со читање на зборови со икавски, екавски и ијекавски изговор. <i>Дите-дијете-деје, Сит-свијет-свѣт</i> <i>Уџета-уџета, памјета-памјета</i> <i>Вијел-вијелне, дијете-дијетесе</i>



	Морфологија		
<ul style="list-style-type: none"> • Да ги систематизира и проширува знаењата за именките како променлив вид на зборови • Да ги разликува и применува основните граматички категории кај именките • Да го разликува родот кај именките (природен и граматички род) • Да ги разликува и применува видовите множина кај именките 	<ul style="list-style-type: none"> • Именки • Природен и граматички род • Видови множина кај именките 	<ul style="list-style-type: none"> • Природен и граматички род • Видови множина 	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за препознавање на именките што имаат природен род и споредба со нивниот граматички род. • Вежби за препознавање и промена на именките во женски, машки и среден род и множински форми. <p><i>ʃe ʃep-ʃe ʃepa-ʃe ʃepu-ʃe ʃepa-ʃe ʃepe-ʃe ʃepot-ʃe ʃepu;</i> <i>ʒe na-ʒe ne-ʒe ni-ʒe nu-ʒe no-ʒe pot-ʒe ni</i> <i>Se lo-se la-se lu-se lo-se lo-se lot-se lu;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Вежби за препознавање и промена на видовите множина во реченици и кратки текстови. <p><i>ʃe ʃepi-ʃe ʃepi ma-ʃe ʃepi ma;</i> <i>ʒe ne-ʒe na-ʒe na ma-ʒe ne-ʒe ne-ʒe na ma-ʒe na ma;</i> <i>Se la-se la-se li ma-se la-se li ma-</i></p>



			<p style="text-align: center;"><i>səlima</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • Да ги знае и да ги разликува граматичките особини кај глаголите (лице, време и начин, род и број) • Да ги препознава глаголските облици според глаголско време (сегашно, минато и идно време) • Да ги препознава глаголските облици според глаголски начин (<ul style="list-style-type: none"> • Граматички особини кај глаголите • Презент • Аорист • Футур I • Императив • потенцијал 	<ul style="list-style-type: none"> • лице, време, начин, род и број • презент • аорист • футур • императив • потенцијал 	<ul style="list-style-type: none"> • вежба со одредување на граматичките особини на глаголите во избрани текстови • вежба со препознавање на глаголско време и пишување на реченици <p><i>Mudina riše zadaci.</i> <i>Razgovarali su kratko a rekli togo.</i> <i>Doci su ti u proleće.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • вежба за препознавање на глаголските начини и пишување на реченици



императив и потенцијал)			<p><i>Daј mahni tome štar u ruke ra sjedi i plaći. Porio bih malo vode. Da bijaste došli na vliјeme, bili biste ih proznali.</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • да ги систематизира и проширува знаењата за граматичките категории кај придавките • да ги знае специфичностите на категоријата вид кај придавките • да се запознае подетално со карактеристиките на деklinацијата кај придавките (промена на определени и неопределени придавки); • да ги употребува придавките во соодветна форма во составот на именската група; 	<ul style="list-style-type: none"> • придавки • граматички категории кај придавките • категорија вид кај придавките • деklinација на придавките • промена на определени и неопределени придавки) • согласување (конгруенција) на придавките со именките • степенување кај придавките 	<ul style="list-style-type: none"> • придавки • граматички категории (род, број, падеж) • категорија вид кај придавките • деklinација • промена на определени придавки • промена на неопределени придавки • компаратив • суперлатив 	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за со промена на придавките(определени и неопределени). <i>Uditi rlav svijet.</i> <i>Uditi rlav svijet.</i> • Примери со придавки употребени во именска група, соодветна употреба и согласување на придавките со именките. Mlad čovjek-mlada čovjeka – mladu čovjeku – mlad čovjek -, mladiм čovjekом – mladu čovjeku;



<ul style="list-style-type: none"> • да го разликува и применува степенувањето кај придавките (компаратив и суперлатив) во споредба со основната форма; 			
<ul style="list-style-type: none"> • Да ги применува броевите како видови зборови; • Да ги препознава граматичките категории кај броевите како видови зборови; • Да се запознае подетално со деklinацијата кај броевите; • Да ги знае основните карактеристики на согласувањето (конгруенцијата) на броевите со именките; 	<ul style="list-style-type: none"> • Броеви • Граматички категории кај броевите (род, број и падеж) • Согласување (конгруенција) на броевите со именките • Бројни форми 	<ul style="list-style-type: none"> • Броеви • Граматички категории (род, број и падеж) • Деклинација • Конгруенција • Приближна вредност 	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за препознавање на граматичките категории кај броевите и вежби со промена на броевите • Примери во кои се гледаат карактеристиките на конгруенцијата на броевите и примери со бројни форми за лица <i>Jedna ih je majka rodila ali nisu jedne srece.</i> <i>Neke izide svaki teci.</i>



<ul style="list-style-type: none"> • Да ги разликува бројните форми за лица; 	за лица		
Синтакса			
<ul style="list-style-type: none"> • Да умее да ги разликува главните реченични делови; • Да го разликува глаголот во лично глаголска форма како оформувач и главен составен дел на реченицата, во функција на прирок; • Да знае да го определи прирокот; • Да ги разликува личните и неличните глаголски форми, различните употреби на зборовите во функција на реченични членови во споредба со нивното граматичко толкување; • Да го препознава и 	<ul style="list-style-type: none"> • Реченица • Главни реченични делови • Глагол лична глаголска форма во функција на прирок • Реченични членови • Предмет • Второстепен реченичен член: атрибут 	<ul style="list-style-type: none"> • Главни реченични делови • Прирок • Видови прирок • Глагол во лична глаголска форма • Предмет • Атрибут 	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за разликување на главните реченични членови. • Препознавање на глаголот во лична глаголска форма како носител на реченицата. • Разликување на неличните глаголски форми (глаголска придавка, глаголска именка и глаголски прилог) што не се јавуваат во функција на прирок. • Вежби со примери од текстови од различни функционални стилови за препознавање на атрибутот во текстови. • Вежби за збогатување на речениците со атрибути. <p><i>Lahak vjetar mijuje te ro kosi.</i></p>



<p>именува предметот во реченицата;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да го препознава атрибутот; • Да умее да го користи во изразувањето; 			<ul style="list-style-type: none"> • Составување на реченици во кои се потребува предмет.
<ul style="list-style-type: none"> • Да прави разлика во лексичкото значење на зборовите и нивното граматичко значење; • Да има општа претстава за новосоздадените зборови (неологизмите) 	<p>Речник и стили</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лексичкото значење на зборовите • Новосоздадени зборови - неологизми 	<ul style="list-style-type: none"> • Хомоними • Синоними • Антоними • Пароними • Неологизми 	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за откривање на зборовите според нивното лексичко значење. <i>Rok (vrste) - rok (vrsta muzike)</i> <i>Vika - vika - galama</i> <i>Stetaп - nestetaп</i> <i>neodliсen - neodliсan</i> • Примери со текстови каде што се употребени неологизми.



Правопис			
<ul style="list-style-type: none"> • Да знае правилно да ги употреби интерпунктските знаци; • Да умее да ги изговара и пишува зборовите во кои се изведени гласовните промени I и II палатализација, непостојано а, промената на л во о, едначење на согласките според звучноста и според начинот на образзување, јотување; 	<ul style="list-style-type: none"> • Употреба на интерпунктски и знаци • Правилен изговор и пишување на зборови во кои се изведени гласовните промени од I и II палатализација, непостојано а, 	<ul style="list-style-type: none"> • Интерпунктски знаци 	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби со примена на интерпунктските знаци • Вежби за правилен изговор и пишување на зборовите во кои се изведени гласовните промени I и II палатализација, непостојано а, промената л во о, едначење на согласките според звучност и според начинот на образзување, јотување.



Програмско подрачје: ИЗРАЗУВАЊЕ И ТВОРЕЊЕ (22 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да го согледа значењето на зборови за културна комуникација (молам, повелете, извинете, благодарам и сл.),не само на мајчиниот јазик туку и на јазик на соседот • Да раскажува точно и стилски збогатено доживевани или измислени настани; • Да презентира хронолошки и ретроспективно 	<p align="center">1. Усно и писмено изразување</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разговорот како вид комуникација • Хронолошко и ретроспективно раскажување • Детално опишување • Креативно опишување 	<ul style="list-style-type: none"> • Разговор • Раскажување • Прераскажување • Опишување • Креативно пишување 	<ul style="list-style-type: none"> • Вежби за водење импровизирани разговори во различни животни ситуации (во автобус, продавница, училиште, кино, театар, на роденден и сл.) • не само на мајчиниот јазик туку и на јазик на соседот • Водење на разговор за договорена тема (за прочитана книга, за спорт, за филм и сл.) • Вежби за збогатување на изразувањето при раскажување, прераскажување и



<p>раскажување;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да умее да продолжи текст или да измисли почеток или нов крај; • Да опишува детално • Да прераскажува творба, претстава (театарска или филмска), ТВ емисија; • Да менува директен исказ во индиректен и обратно; • Да знае која е основната цел на соопштенијата и вестите; • Да умее да презентира соопштение и вест 			<p>опишување;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вежби за хронолошко и ретроспективно раскажување на доживевани настани. • Вежби за креативно пишување со трансформација на една во друга форма на литературен текст (од драма во проза или во поезија) • Вежби за детално опишување со примена на изразни средства (на лик, драмско лице, предмет, пејсаж, природна појава • Вежби за прераскажување на прочитана творба, театарска или кинопретстава, ТВ емисија).. • Вежби за промена на
--	--	--	---



			<p>директни искази во индиректни и обрратно.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пишување на измислени соопштенија и вести и презентирање на истите. 	
ПРОГРАМСКО ПОДРАЧЈЕ: Литература и култура на Бошњаците (24 часа)				
Ученикот/ученичката	<ul style="list-style-type: none"> • Да знае да ги објасни карактеристиките на авторската поезија во споредба со народната; • Да ги класифицира лирските песни според мотивите (родољубиви, пејсажни, љубовни, хумористични); • Да прави композициска анализа на песна (стих, строфа, видови рими според акцент); • Да ги посочува и толкува значењето на 	<ul style="list-style-type: none"> • карактеристики на авторска и народна поезија • класификација на лирските песни според мотивите • организација на стиховите во строфи: двосложни, тросложни, четворосложни • рима • стилски фигури: • ономагопеја 	<ul style="list-style-type: none"> • авторска поезија • народна поезија • мотив • композиција на песна • стилски фигури • ономагопеја • компарација 	<ul style="list-style-type: none"> • Читанье песни од народната и авторската /уметничка поезија и споредување на истите. • Вежби за објаснување на разликите меѓу народната и авторската поезија. • Читанье и анализа на песни со различни мотиви • Вежби за творење на песни. • Вежби за анализа на поетски творби со различна организација на



<p>стилските фигури во</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да разликува фабула од содржината; • Да определува тема и идеја на творби; • Да ги објаснува разликите меѓу раскажувачот во прво и во трето лице и сезнаечки раскажувач; • Да ги препознава спецификите на основните драмски видови со посебен акцент на трагедијата и комедијата како и на радиодрами за деца; 	<ul style="list-style-type: none"> • компарација • метафора • елементи на прозен текст: фабула, тема и идеја • формите на раскажуваче: раскажувач (наратор) во прво лице (ЈАС - форма), во трето лице (ТОЈ -форма) и сезнаечки раскажувач 	<ul style="list-style-type: none"> • метафора • сезнаечки раскажувач (наратор) • фабула • тема • идеја • трагедија • комедија • современа драма • радиодрама за деца 	<p>стиховите.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вежби за определување на видот на римата (според акцентот) • Вежби за творење поетски творби со различна организација на стиховите и римите. • Вежби за откривање на стилски фигури. • Вежби за творење лични творби со стилски фигури. • Вежби за разликување на фабулата и содржината. • Вежби за определување на темата и идејата на творбите. • Вежби за препознавање и објаснување на формата на раскажуваче.
---	---	---	--



<ul style="list-style-type: none"> • Да претвора драмски текст во раскажувачка форма; • Да пишува кратки драмски текстови 			<ul style="list-style-type: none"> • Творби со различни форми на раскажување • Вежби со обработка на текстови со текст-метода, дијалогско-монолошка метода. • Вежби со писмено прераскажување на прочитани текстови од различен литературен вид (мит, сказна. Легенда, преданија) • Вежби за препознавање и определување на етапите на драмското дејство; читање по улоги, креативно пишување на драмски текст во проза и обратно, слушање на радиодрами и анализа на говорот.
---	--	--	---



	Култура на Бошњациите		
<ul style="list-style-type: none"> • Да се запознае со потеклото на Бошњациите во Р. Македонија • Да се запознава со основните карактеристики за Бошњациите од Санџак и Босна • Да се запознае со иминџата на значајни иминџа од историјата на Бошњациите од Босна и Санџак • Да препознава некои обичаи кај Бошњациите (обичаи за раѓање, свадба и смрт) • Да се запознае со народната бошњачка носија • Да се запознае со народното материјално 	<ul style="list-style-type: none"> • Историски податоци за првото населување на Бошњациите во Р. Македонија • Етнолошки карактеристики за Бошњациите од Санџак и Босна • Обичаи • Народна носија • Музички инструменти • Детски колективни игри • Бошњачка архитектура 	<ul style="list-style-type: none"> • Историја на Бошњациите во Р.М. • Етнолошки карактеристики • Обичаи • Народна носија • Музички инструменти • Детски колективни игри • Бошњачка архитектура • Рамазан и Курбан Бајрам • Ден на Бошњациите 	<ul style="list-style-type: none"> • Читане на историски податоци за потеклото на Бошњациите во Р.М. • Читане на податоци и информации за етнолошките карактеристики на Бошњациите и разгледување на фотогафии, презентации Power point • Разговор за обичаите при раѓање, свадба и смрт • Разгледување на подготвен материјал за бошњачката традиционална архитектура • Разговор за уредување на ентериер и екстериер во традиционалната бошњачка култура на живеење



<p>и духовно творештво на Бошњациите</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се запознае со типично бошњачката архитектура на познати културно историски значајни објекти во Санџак • Да се запознае со типично уредување на традиционална бошњачка соба „алатурка, • Да се запознае со сличностите на севдалинката како и народните ора на другите народи во РМ • Да се запознава со празниците кои ги празнуваат Бошњациите • Да научи да пее текст од севдалинка 	<ul style="list-style-type: none"> • Празници • Севдалинки • Народно оро 	<p>во Р.М.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Севдалинка • Јусуфово коло 	<ul style="list-style-type: none"> • Разговор за начинот на прославување на празниците кај Бошњациите • Слушање на севдалинки и учење на омилени севдалинки • Увежбување на основни чекори на босанското оро, но и ора на другите народи кои живеат во РМ • Препознавање и откривање на сличностите и разликите во културите со другите етнички заедници во Р. М. и разговор за начините на меѓусебно почитување и живеење заедно
--	---	--	---



<ul style="list-style-type: none"> • Да научи едноставно народно оро на Бошњациите • Да ги забележува сличностите и разликите во обичаите, музичкото творештво и културата на другите заедници во Р. Македонија како фактор за зближување со другите и збогатување на личноста 			
--	--	--	--



IV. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Предметот Јазик и култура на Бошњациите на босански јазик ги опфаќа следните подрачја: Јазик (Граматика); Изразување и творење и Литература и култура на Бошњациите.

При планирањето на наставата во VIII одделение наставникот/наставничката важно е да има предвид дека треба интегрално да се планираат целите, содржините и активностите од сите наставни подрачја во наставната програма

за да може да се постигне целovitост во изучувањето на граматиката, изразувањето и творењето на босански литературен јазик. Исто така, подеднакво треба да внимава, (во интегралното планирање) да не се запостават некои од битните карактеристики на босанскиот јазик, како и содржините од литературата и културата на Бошњациите. Бидејќи овој наставен предмет во одделение се изучува со по два часа неделно, наставната програма одговара на развијните карактеристики на учениците и предвидениот фонд на часови. Така наставникот/наставничката може да планира глобално во рамките на 26 наставни часови да посветува соодветно внимание на содржините и активностите за јазикот (граматика, правопис и правоговор); на 22 наставни часови да планира содржини и активности за изразување и творење; на 24 наставни часови на содржини и активности за литературата и културата на Бошњациите (народни песни, инструменти, носии, ора и игри; обичаи и обреди; стари занаети и други обележја во животот на Бошњациите) кои се интегрирани со другите наставни подрачја.

Како што е веќе наведено, секое наставно подрачје интеракциски упатува на целините на предметот Јазик и култура на Бошњациите на босански јазик. Предметните подрачја даваат такви можности според нивната структура, па во таа смисла не може да се разработуваат содржини (песни, раскази, народни приказни, басни и сл.), а притоа да не се користат формите на изразување и творење (прераскажување, опишување) или да не се внимава на граматичката точност при говорењето или пишувањето или пак, содржините за јазикот да се разгледуваат независно од текстовите што се обработуваат, како и да не се користат знаењата за јазикот во изразувањето и творењето. Оваа поврзаност во изучувањето на босанскиот јазик е битна карактеристика, исто така како што е и поврзаноста на предметот со другите предметни содржини, што претставува важен принцип во наставата и учењето во основното училиште.

При планирањето на содржините наставникот/наставничката треба да се придружува на правилата на постапност и систематичност, така што во текот на учебната година да се даде акцент з аразработка на содржини и активности со користење на латиницата.

Исто така, за да може да се постигне целта на наставата по овој предмет се налага потреба наставникот/наставничката да планира и да обработува претежно содржини (текстови, песни, раскази и сл.) на

босански јазик во кои се содржат теми за обичаите и другите обележја од областа на јазикот и културата на Бошњациите.

Освен тоа наставникот/наставничката треба да посвети поголемо внимание за правилна употреба на падежите во босанскиот јазик во усното и писмено изразување кај учениците.

Наставни средства:

- Учебник избран на ниво на училиште за соодветниот предмет, одобрен од страна на министерот;
- Енциклопедии, речници и сл.;
- Аудио-визуелни средства и други средства во зависност од предметот – ЦД
- Други извори на учење: Интернет;

V. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

На почетокот на учебната година наставникот/наставничката избира показатели со цел да се запознае со предзнаењата на учениците за босанскиот јазик, во функција на квалитетно планирање и реализирање на идните активности. Исто така треба да се воспостави контакт со родителите и да ги запознае со карактеристиките на наставната програма по босански јазик за и со начинот на обработка на содржините, следенето на постигањата на учениците во учениците се оценуваат со бројчана оценка, а на крајот на наставната година ученикот добива свидетелство со бројчани оценки. Притоа треба да се нагласи дека оценката по овој предмет влијае на општиот успех на ученикот.



ФОРМАТИВНО ОЦЕНУВАЊЕ – Во текот на наставата по босански јазик во VIII се препорачува формативно следење кое вклучува изработка и водење на портфолио на учениците што опфаќа:

- Собирање на показатели (Детски изработки, творби, искази и сл.) за секој ученик посебно;
- Тековни (формативни), однапред подготвени, евалвациони листи за секој ученик, кои се пополнуваат по конкретни активности или студии на случај во кои наставникот/наставничката ја бележи фактичката состојба;

СУМАТИВНО ОЦЕНУВАЊЕ – Врз основа на целокупните податоци од формативното оценување наставникот/наставничката во текот на годината и на крајот на годината ги оценува со бројчана оценка.

ДОСТАПНОСТ И ПРООДНОСТ НА ПОРТФОЛИОТО

-Портфолиото на ученикот со прочистени и селектирани податоци за ученикот се пренесува во наредното, повисоко одделение.

НАЧИНИ НА ПРОВЕРУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ – Согласно со природата на предметот Јазик и култура на Бошњаците на босански јазик во одделение, може да се применуваат различни методи и техники за усно и писмено проверување на постигањата на ученикот (говорни вежби, презентации, писмени вежби и сл.).



VI. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализација се темели на нормативот за простор, опрема и на наставните средства за до одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

VII. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа во осмо одделение може да ја изведува лице кое говори на босански јазик и кое завршило Филолошки факултет – настава насока:

- И сторија на книжевноста на народите на СФРЈ, со српски јазик како втор главен предмет (по стара програма);
- Македонска книжевност и јужнословенска книжевност, со српски јазик како втор главен предмет;
- Македонски јазик, српски јазик и книжевност;
- Српски јазик под А (по стара програма);
- Босански, хрватски, српски јазик и книжевност;
- Педагошки факултет
- Природно-математички факултет – група етнологија

VIII. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2014 година



Потпис и датум на утврдување на наставната програма

Наставната програма по предметот *јазик и култура на Бошњаци* за VIII одделение од деветгодишното основно образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 11-18334/1
26-08-2014 год.

МИНИСТЕР
Абдиќипр Адети

Изготвил: работна група, координатор Исмаил Демировиќ
Контролирал: Трајче Георгиевски, раководител на одделението
Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор